

**Härnösands
kommun**
Samhällsförvaltningen

Laga kraft 2011-01-12

**Detaljplan för
Ön 2:48,
Domkyrkan**

Härnösands kommun
Västernorrlands län

**Genomförandebeskrivning
Antagandehandling**

Dnr: SAM10/925
Upprättad: 2010-12-03

Allmänt

Genomförandebeskrivningen redovisar de organisatoriska, fastighetsrättsliga, tekniska och ekonomiska åtgärder som behövs för ett ändamålsenligt och i övrigt samordnat plangenomförande.

Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av gällande detaljplan för att bl a möjliggöra en tillbyggnad av domkyrkan.

**ORGANISATORISKA
FRÅGOR**

Tidplan

Detaljplanen som hanteras med enkelt planförfarande förväntas kunna antas av samhällsnämnden i december 2010. Efter samrådet har planen övergått till enkelt planförfarande eftersom inga motstående intressen framförts, vilket innebär att planen inte ställs ut och planen antas utan utställning.

Genomförandetid

Planens genomförandetid är 10 år från det datum planen vunnit laga kraft.

Genomförandetiden är den tid inom vilken planen är tänkt att genomföras. Den väsentligaste rättseffekten är, att markägarna under genomförandetiden har en ekonomisk garanti för att kunna utnyttja planens byggrätter. Om kommunen inte ändrar eller upphäver planen efter genomförandetidens utgång, fortsätter den att gälla och ge byggrätt som tidigare. Efter genomförandetidens utgång får kommunen större möjligheter att ersätta, ändra eller upphäva planen om så bedöms lämpligt, eftersom de rättigheter som uppkommit genom planen inte längre är "ekonomiskt garanterade".

Huvudmannaskap

Marken inom planområdet motsvarar fastigheten Ön 2:48 som ägs av Härnösands Domkyrkoförsamlingen viken därmed är huvudman för området.

Fastighetsägaren ansvarar för att åtgärda påträffade och eventuell tillkommande rester från Ödekyrkogården.

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR**Fastighetsbildning**

Ledningsrätt skall bildas för Skanovas och Hemabs ledningar på fastigheten.

EKONOMISKA FRÅGOR**Planekonomi**

Domkyrkoförsamlingen ansvarar för och bekostar framtagandet av denna detaljplan liksom för övriga kostnader för detaljplanens genomförande.

Ledningsägarna ansvarar för kostnader för ledningsrätt.

TEKNISKA FRÅGOR

WSP samhällsbyggnad Sundsvallskontoret har gjort en översiktlig geoteknisk undersökning 2004-01-02 som senare har reviderats med kompletterande borringar och reviderade ritningar, senast 2010-06-15. Undersökningen är gjord i domkyrkoparken i anslutning till kyrkans sydöstra del.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Upprättandet av denna genomförandebeskrivning har utförts utav Samhällsförvaltningen, Bygg- och miljö, Härnösands kommun.
I ärendet har markingenjör Mats Stattin deltagit.

Birgitta Westerlind
Bygg- och miljöchef

Ewa Fällgren
Planingenjör

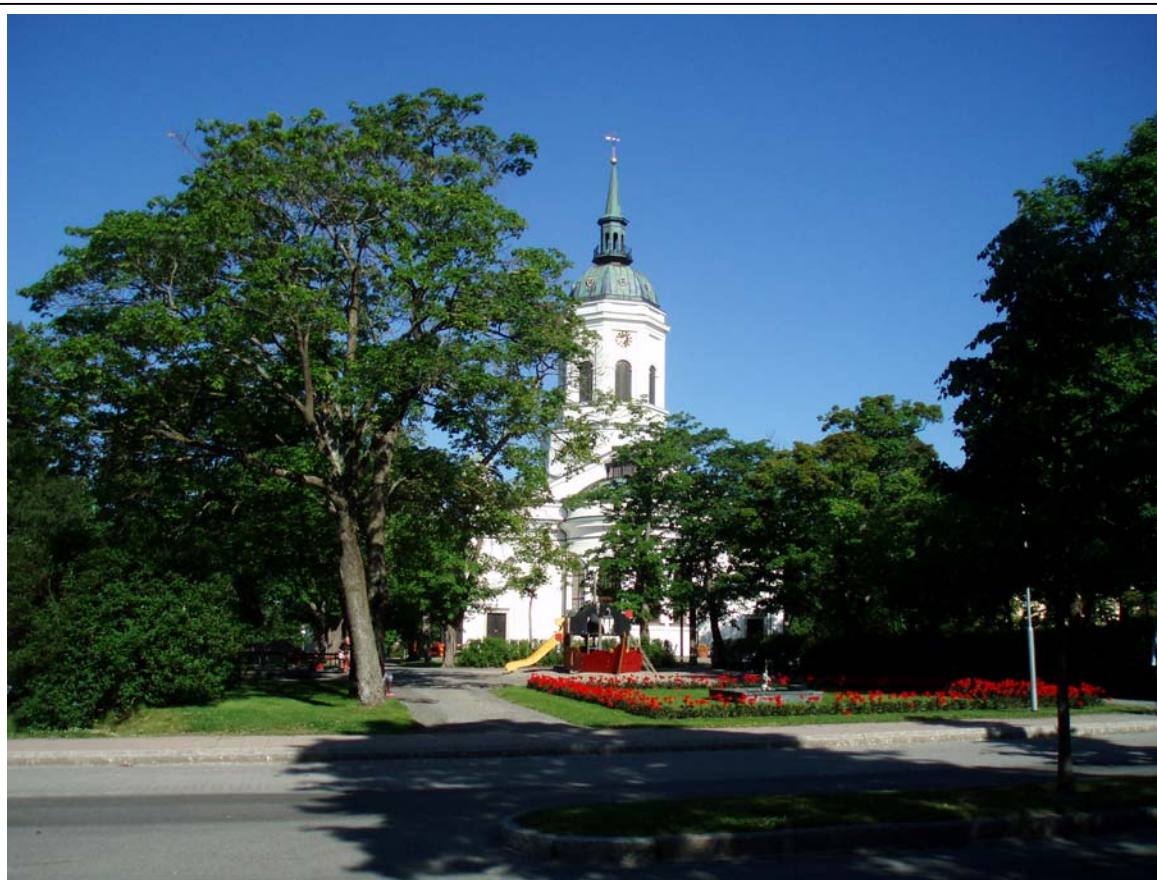
**Härnösands
kommun**
Samhällsförvaltningen

Laga kraft 2011-01-12

Detaljplan för
**Ön 2:48,
Domkyrkan**
Härnösands kommun
Västernorrlands län

Planbeskrivning Antagandehandling

Dnr: SAM10/925
Upprättad: 2010-12-03

Handlingar

Till planen hör följande handlingar:

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning
- Genomförandebeskrivning
- Samrådsredogörelse 1
- Särskilt utlåtande
- Fastighetsförteckning
- Förteckning över samrådskrets
- Särskild arkeologisk utredning
- Geoteknisk undersökning
- Behovsbedömning
- Planprogram
- Grundkarta

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syfte

Syftet med detaljplanen är att ersätta delar av gällande detaljplan för att bli möjliggöra en tillbyggnad av domkyrkan.

FÖRENLIGT MED 3 OCH 5 KAP MB

Vid planering skall miljö kvalitetsnormer enligt Miljöbalkens 5 kapitel säkerställas. Aktuella miljö kvalitetsnormer för utomhusluft; kväveoxider, kolmonoxid, ozon, svaveldioxid, bly, partiklar samt bensen och bedöms inte i något fall överskridas.

PLANDATA

Läge, areal och markägoförhållanden

Härnösands Domkyrka ligger på en höjdplatå, är väl synlig från vilket håll man än närmar sig Härnösand. Kyrkan utgör en naturlig målpunkt, centralt belägen i staden. Planområdets areal är 11 460 m² och omfattar fastigheten Ön 2:48 som ägs av Härnösands Domkyrkoförsamling.

På flygbilden syns planområdet/fastigheten markerat med röd linje

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Gällande översiktsplan är från 1992. Där är marken inom planområdet klassad som park och institutioner och förvaltning som skolor, vård etc.

Ny översiktsplan för Härnösands kommun har arbetats fram och varit utställd. Förväntas bli antagen i mars 2011.

Detaljplan

För området gäller detaljplan 51, fastställd den 26 januari 1917. Området för den tänkta tillbyggnaden är i den gällande planen markerad som "Allmänna platser" vilket innebär att marken i stort sett inte får bebyggas.

Fastighetsplan

Ingen fastighetsplan finns inom planområdet.

Riksintresse

Planområdet ingår i riksintresseområdet för kulturmiljövård, centrala Härnösand.

Kulturmiljövård

Enligt Läns museet Västernorrland är området klassat som intressant ur kulturmiljösynpunkt.

Program

En detaljplan ska, enligt plan- och bygglagen PBL 5 kap § 18, grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen om det inte är omotiverat. Ett program har upprättats och varit utsänt på samråd under tiden 2010-09-13 till 2010-10-04. En samrådsredogörelse 1 har upprättats.

Miljökonsekvensbeskrivning

En miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas när detaljplaneförslaget innebär betydande påverkan på miljön, hälsa eller hushållning med naturresurser eller allmänna intressen. Planen är generellt utformad dock utgör PBL (plan och bygglagen) och KM (kulturminneslagen) ett omfattande skydd för hur kyrkan och kyrkotomten får utformas. Efter genomförd behovsbedömning har kommunen bedömt att tillbyggnaden inte utgör någon betydande påverkan på miljön eller människors hälsa och säkerhet.

Övriga kommunala beslut

Samhällsnämnden beslöt 2010-06-23 att tillstyrka att ett detaljplanearbete påbörjas i syfte att ge bygg rätt för projektet, samt att delegera till handläggare plan, att besluta om att ett detaljplanearbete får igångsättas, så snart ansökan om planändring inlämnats. Ansökan inlämnades 2010-06-30.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Mark och vegetation

Kyrkan är placerad högt, centralt på kyrktomten, med mark som sluttar ner mot gatorna som omger området. Ett tunt jordlager täcker marken som består av stora gräsytor med stora uppvuxna träd i parkmiljö. Parken fortsätter österut utanför planområdet, över till andra sidan Brunnshusgatan, och övergår där i Stadsparken.

För att skydda viktiga siktlinjer i stadsrummet har mark som inte får bebyggas lagt ut i parkområdet väster om huvudentrén. Från absiden (den halvrunda östra fasaden) ut mot parkområdet och stadsparken får marken endast bebyggas med mindre anordningar exempelvis utomhusaltare, detta för att inte störa kyrkans fondmotiv.

Geotekniska förhållanden

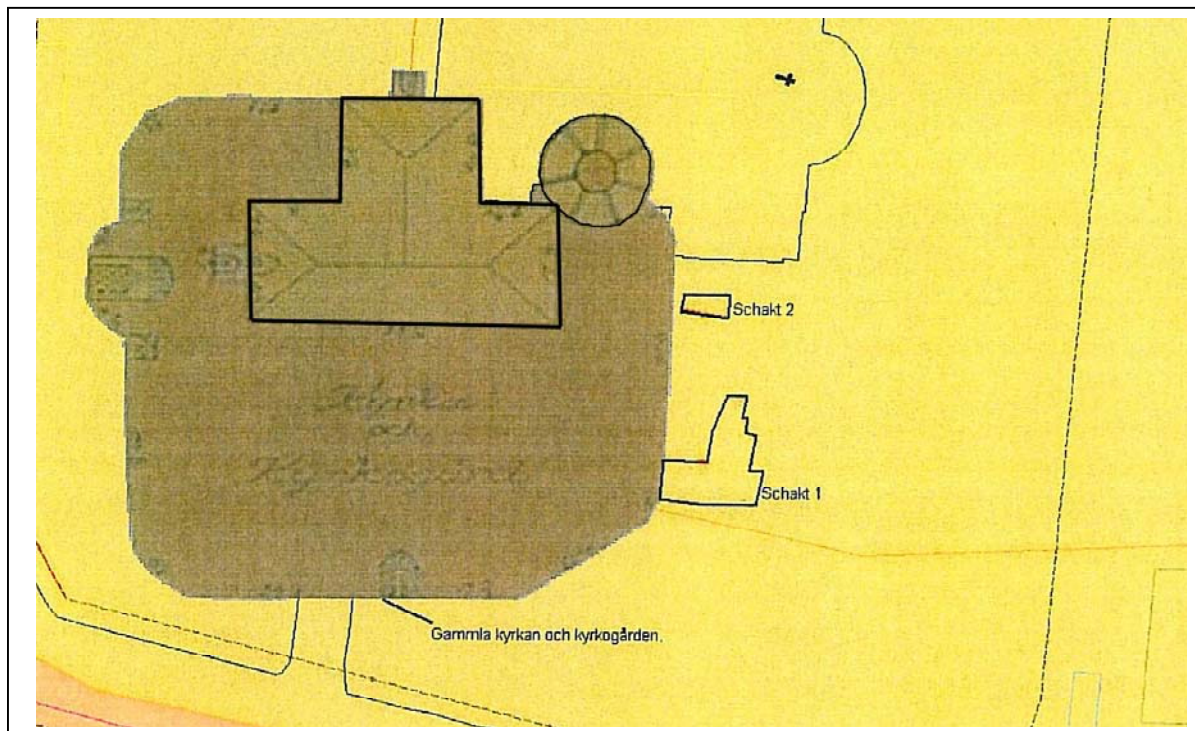
Geoteknisk undersökning har utförts av WSP i oktober 2003, senast reviderad i april 2010. Jorden på platsen för tillbyggnaden består av fyllning på finkornig jord ovanför morän på berg. Fyllningen består av överbyggnadslager av krossmaterial i bärlager och sand i förstärkningslager på grusgångarna, totala fyllandstjockleken varierar och är maximalt cirka en meter tjock. På gräsytor finns cirka 0,4 meter mulljord på naturliga jordlager. Fyllningen har medelhög relativ fasthet och tillhör tjälfarlighetsklass 1 (icke tjällyftande jordarter) enligt AnläggningsAMA 98.

Den finkorniga jorden består av sand och sandig silt på morän. Den finkorniga jordens tjocklek varierar mellan en och cirka två meter med medelhög till hög relativ fasthet och tillhör med anseende på silten tjälfarlighetsklass 4 (mycket tjällyftande jordarter). Moränen i botten ovanför berget har medelhög till hög relativ fasthet enligt viktsonderingen. Moränen är sandig och siltig enligt jordprovtagningen och tillhör tjälfarlighetsklass 3 (måttlig tjällyftande jordarter).

Berget nås på relativt ringa djup och ligger högst sydost om kyrkan. Bergytan kan överst vara uppsprucken enligt undersökningarna.

Topografin innebär att ytvatten infiltreras i den relativt plana domkyrkoparken och bildar grundvatten med gradient ner mot Trädgårdsgatan i norr och Franzéngatan i söder. I grundvattenrör som är nergrävda till drygt två meters djup fanns inget vatten vid undersökningstillfället 2003-10-07.

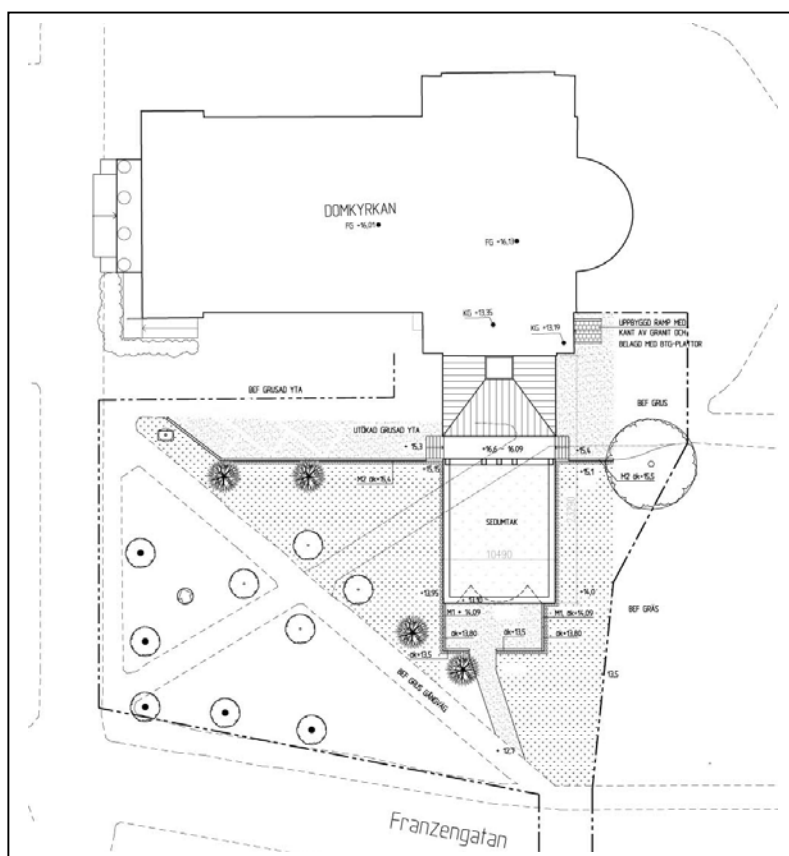
Markradonhalten har mätts i fem punkter som momentan mätning av radonhalten i jordluften. Medelvärdet är 33 000 Bq/m³ vilket innebär att marken klassas som normalradonmark. För normalradonmark rekommenderas radonskyddade utförande av grundkonstruktioner.

Ödekyrkogården markerad i brunt. Gamla kyrkans placering markerat med svart liksom nuvarande kyrka. Schakt 1 och 2 läns museets undersökningsområden

Fornlämningar

Området runt främst den gamla kyrkan har tidigare varit kyrkogård och är klassad som fast fornlämning och skyddad enligt 2 kap kulturminneslagen.

Situationsplan över tänkt tillbyggnad

Den planerade tillbyggnaden ligger inom Raå Härnösand 26:1, Stads- lager och i anslutning till Raå 25:1 Härnösand, Ödekyrkogården. Länsstyrelsen beslutade att en särskild arkeologisk förundersökning behövdes. Länsmuseum har sedan utfört den arkeologiska utredningen vid domkyrkan. Syftet med undersökningen var att klargöra om den s k ödekyrkogårdens utsträckning berörde den just nu aktuella tillbyggnaden. Undersökning gjordes i två schakt och visade på att det över stora delar av undersökningsytan fanns

ett tjockt lager med påförda massor bestående av byggnadsmaterialrester, troligen från den gamla kyrkan, uppblandade med skelettdelar, kistspik, rödgods mm. Närmast kyrkan hittades även spår från vad som skulle kunna vara rester från byggnadsfasen av gamla kyrkan. Den nu aktuella tillbyggnaden hamnar utanför den gamla bogårdsmuren (mur runt kyrkan) och ödekyrkogården. Museet har inga invändningar ur fornlämnings synpunkt mot tillbyggnaden.

Kulturhistoria

Härnösands domkyrka omfattas av skydd för kyrkliga kulturminnen enligt Kulturminneslagen (KML 4 kap). Även tomten kring kyrkan är skyddad enligt denna lag och väsentliga förändringar av byggnad eller av tomten kräver tillstånd från länsstyrelsen.

Utdrag ur kulturminneslagen 4 kap 3 §

”Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

I fråga om en kyrkobyggnad krävs alltid tillstånd för rivning, flyttning eller ombyggnad av byggnaden liksom för ingrepp i eller ändring av dess exteriör och interiör med

dess fast inredning och konstnärliga utsmyckning samt för ändring av dess färgsättning.

I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler eller andra fasta anordningar på tomten”:

Tillstånd enligt kulturminneslagen har lämnats av Länsstyrelsen den 18 mars 2010 för ombyggnaden och restaureringen av domkyrkan. För uppförande av mindre anordningar som t ex utomhusaltare i det med + markerade området på plankartan krävs nytt tillstånd.

Planområdet är en miljö av sådan karaktär som avses i 3 kap 10 § Plan och bygglagen (PBL). De egenskaper hos miljön som enligt denna paragraf inte får förvanskas vid nybyggnad eller ändring preciseras i nedan under rubriken ”Varsamhetsbestämmelser”:

De parkliknande grönsytorna är av kulturintresse och av stor betydelse för den historiska miljön. Inom planområdet införs en generell bestämmelse som anger att träd som fällt ska ersättas av nya träd.

Kyrkan

Härnösands domkyrka uppfördes mellan 1842-1846 efter ritningar av Johan Hawerman och är landets minsta domkyrka. Kyrkan ersatte en äldre kyrka med ursprung från 1580-talet och som revs för att ge plats till den nya kyrkan. Kyrkan är slätputsad och vitmålad med brunmålade fönster och sadeltaket är belagt med kopparplåt. Det dominerande stora kupolprydda tornet och tvillingtornen med kolonnportiken utgör karaktäristiska delar som återfinns på andra ställen i stadsmiljön. Vid huvudentrén, finns en byst över Lars Landgren stående på hög röd sockel.

Domkyrkan vy från Västra Kyrkogatan

Biskop och författare Lars Landgren

Varsamhetsbestämmelse

Ändringar av kyrkan skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara. Se PBL 3 kapitlet 10 §. Domkyrkan är en klassicistiskt präglad kyrka med drag av tidig barock. Det monumentala läget förstärks av den arkitektoniska uppbyggnaden med det åttkantiga centraltornet och dess kupol över korsmitten. Det är en sammansatt byggnad med olika karaktär ut- och invändigt. Västfasaden har en egen karaktär med sin kolonnförsedda tempelgavel, portik och de två tvillingtornen. På långt håll dominerar mittkupolen och tornet medan kolonportiken och absiden med sin lanternin intar stadsrummet i väster och öster.

De värden som i huvudsak regleras i detaljplanen är de ovan nämnda utvändiga karaktärsdrag kyrkan har idag, den kolonnförsedda tempelgaveln, de två tvillingtornen, kupolen och absiden i öster. Formen för tillkommande byggnationer kan tillåtas vara mer modern. Höjden på tillbyggnader och eventuella nya byggnader ska anpassas så att kyrkan fortfarande syns så mycket som möjligt från alla håll.

Tillgänglighet

Tillbyggnaden och yttre anläggningar ska byggas på sådant sätt att funktionshinderades möjlighet att nyttja marken och anläggningen underlättas.

Gator och trafik

Trafikmässigt försörjs området från Franzégatan och Trädgårdsgatan. De föreslagna förändringarna medför inga ändringar i befintligt trafikförsörjningssystem.

Gång- och cykelvägar

Längs de angränsande gatorna finns trottoarer. Ett asfalterat tvärgående stråk går från norr till söder vid huvudentrén med sin trappa i granit. Grusade gångar korsar parken diagonalt mot församlingshemmet i sydöst och Östanbäcken i sydväst och likadant på norra sidan. En trappa leder upp mot kyrkan från Franzégatan.

Parkering

Parkering för tjänstgörande i kyrkan sker vid kyrkans nordöstra vägg. Handikapp-parkering kan anordnas i det tvärgående stråket vid huvudentrén för närhet till befintlig ramp för rörelsehindrade.

Teknisk försörjning

Inom planområdet finns underjordiska allmänna ledningar. U-område har utlagts i detaljplanen för dessa.

Vatten och avlopp

Försörjningssystem för vatten och avlopp läggs om och placeras i u-område i södra delen av fastigheten. Anslutning till kyrkan sker sedan öster om den tänkta tillbyggnaden.

Värme

Uppvärmningen sker idag med direktverkande el. Kyrkan kommer att anslutas till fjärrvärme.

El

En 10 kV högspänningsledning och två stycken lågspänningsledningar kommer att flyttas till södra u-området.

Tele

En telekabel korsar fastigheten södra del för anslutning till kyrkan. Kabeln kommer att flyttas till utlagt u-område och sedan ansluta till kyrkan i samma sträckning som nya va-ledningarna.

Optokabel

En fiberkabel finns inom planområdet. U-område är utlagt i det tvärgående stråket vid kyrkans entrésida.

Dagvatten

Dagvatten ska i den mån det är möjligt tas omhand inom fastigheten.

Administrativa frågor

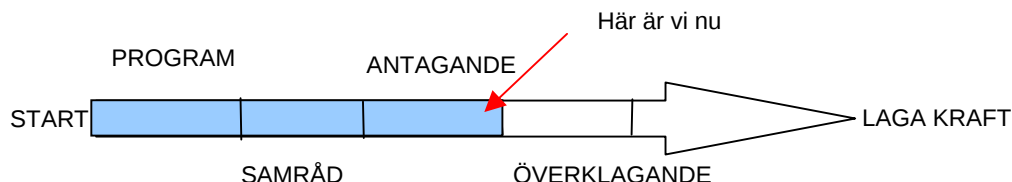
Genomförandetiden har satts till 10 år från den dag planen vinner laga kraft.

PLANPROCESSEN

Program - start för planarbetet. Inriktning och omfattning bestäms. Samråd – myndigheter, sakägare och andra berörda ges möjlighet att lämna sina synpunkter.

Antagande – samhällsnämnden antar detaljplanen.

Laga kraft – planen vinner laga kraft ca en månad efter antagandet om den inte överklagats.

Efter samrådet har planen övergått till enkelt planförfarande eftersom inga motstående intressen framförts vilket innebär att planen inte ställs ut och planen antas utan utställning.

ARBETSORGANISATION

Upprättande av detaljplanen har utförts av Samhällsförvaltningen – Bygg och Miljö. Situationsplan samt delar av text hämtat från tillståndsansökan för restaurering, ombyggnad och tillbyggnad sammanställd av Birgitta Larsson arkitekt MSA.

Birgitta Westerlind
Bygg- och miljöchef

Ewa Fällgren
Planingenjör
